

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ - Гафуров А.М. ба диссертатсияи Асомиддини Абдулмумин дар мавзуи “Таърихи ҷанги шаҳрвандӣ ва сулҳи тоҷикон (солҳои 1992- 2000)” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 6.1. –Илмҳои таърихӣ ва бостоншиносӣ 6.1.5. – Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ

Даҳсолаи охири асри ХХ барои Тоҷикистон, ки ба тозагӣ соҳибистиклол гардида буд, давраи басо мушкил ва ҳассос маҳсуб меёбад. Бар асари бархӯрди сиёсии нерӯҳои муҳолифи дохилӣ ва омилҳои берунӣ дар кишвар ҷанги шаҳрвандӣ оғоз ёфт, ки боиси ба давлати Афғонистони ҳамсоя ва дигар кишварҳои хориҷӣ, асосан давлатҳои собиқ Иттиҳоди Шуравӣ фирор намудани гурӯҳе аз аҳолии кишвар гардид. Қисми дигари аҳолии кишвар барои пайдо намудани макони боамн дар дохили мамлакат ҷойи зисти доимии худро тарк намуданд. Мамлакатро бӯҳрони шадиди сиёсӣ ва иқтисодию иҷтимоӣ фаро гирифта буд. Махсусан, нокифоягии маводи озуқа эҳсос карда мешуд. Тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ фалаҷ гардида, мамлакатро хатари парокандагӣ таҳдид мекард.

Гуфтушунидҳои ҷонибҳои муҳолиф бо мушкilot ва душвории зиёд баргузор гардида, таъмини сулҳу салоҳ ва якпорчагии кишвар бо машаққат ва кӯшишҳои нерӯҳои сулҳофар амалӣ мегардид. Бояд зикр кард, ки ин мушкilot аксаран ба таври сунъӣ ба амал омада, ҳадафи монеа эҷод кардан ба сулҳи тоҷиконро пайгирӣ менамуданд. Бинобар ин, таҳлили таърихнигории адабиёти мавҷуда роҷеъ ба раванди омӯзиши таърихи ҷанги шаҳрвандӣ ва истикрори сулҳу ваҳдат имкон медиҳад, ки оид ба масоили норавшан ва номуайяни воқеаҳои ҳунини мамлакат ҳулосаҳои дуруст бароварда шуда, тарафдорон ва муҳолифони сулҳи тоҷикон муайян карда шаванд.

Бинобар ин, дар шароити муосир ҳамаҷониба таҳлил намудани таърихи ҷанги шаҳрвандӣ ва сулҳи тоҷикон, аз ҷумла муайян намудани заминаҳо ва сабабҳои ин ҷанг, инчунин ошкор намудани монеаҳои раванди сулҳофарӣ барои ҷомеаи тоҷик хеле муҳим мебошанд. Аз ин рӯ, таҳқиқи масоили гуногуни ҷанги шаҳрвандӣ ва раванди оштии миллии

точикон, на танҳо ахаммияти таърихӣ, балки зарурияти таҳлилу таҳқиқи илмию амалӣ дорад.

Диссертатсияи Асомиддини Абдулмумин аз сарсухан се бобу ҳафт зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёту сарчашмаҳои истифодашуда иборат аст. Муаллиф бо дарназардошти мақсади гузоштааш, чунин масъалаҳоро таҳқиқ кардааст:

- таҳлили таърихнигории асару мақолаҳои илмӣ ба таърихи ҷанги шаҳрвандӣ ва сулҳи тоҷикон бахшидашуда;

- таҳлил ва баррасии инъикоси заминаҳо ва сабабҳои сар задани ҷанги шаҳрвандии солҳои 1992-1997 дар Тоҷикистон;

- ошкор намудани ахаммияти Иҷлосияи XVI Шурои Олии ҶТ дар роҳи расидан ба сулҳ ва барпо гардидани ҳукумати конститусионӣ дар осори муҳаққиқони ватанӣ ва хориҷӣ;

- таҳлил ва баррасии масоили инъикоси даврабандии ҷанги шаҳрвандии солҳои 1992-1997 дар Тоҷикистон;

- таҳлили раванди танзими муноқиша ва истиқрори сулҳ ва ғайра.

Барои таҳқиқи рисола муаллиф доираи васеи адабиёти илмӣ марбут ба мавзӯ, маҷмӯаҳои оморӣ, санадҳои меъёриву ҳуқуқиро воқеъбинона таҳлил ва баррасӣ кардааст.

Навгони илмӣ таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки рисолаи мазкур ҷиҳати таърихнигории таърихи ҷанги шаҳрвандӣ (1992-1997) ва сулҳи тоҷикон нахустин таҳқиқоти маҷмӯӣ махсуб меёбад.

Мазмуну мундариҷаи диссертатсия ба талаботи мукаммалгардида ҷавобгӯ буда, таҳқиқоти илмӣ мазкур анҷомёфта ба ҳисоб меравад. Афтореферати диссертатсия мухтавои асосии таҳқиқоти мазкурро нурраифода менамояд. Хулосаҳои таҳқиқоти анҷомшуда дар мақолаҳои илмӣ унвонҷӯ, ки бештарашон дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшаванда ҷоп гардидаанд, инъикос ёфтаанд.

Ҳамин тарик, Асомиддини Абдулмумин аз уҳдаи таълифи рисолаи илмӣ баромада, вазифаҳои дар назди худ гузошташударо пурра иҷро намудааст.

Диссертатсияи мазкур ба ихтисоси 6.1.-Илмҳои таърихӣ ва бостоншиносӣ 6.1.5. – Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ пурра мувофиқат менамояд. Диссертатсия аз рӯи натиҷаҳои назариявӣ ва ҳулосаҳои илмӣ, тавсияҳои амалӣ ва сатҳу сифати таҳияи худ ба талаботи Низомномаҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба таҳияи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 6.1. –Илмҳои таърихӣ ва бостоншиносӣ 6.1.5. – Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ нисбат доранд, ҷавобгӯ мебошад.

Ҳулоса, диссертатсияи Асомиддини Абдулмумин дар мавзӯи “Таърихи ҷанги шаҳрвандӣ ва сулҳи тоҷикон (солҳои 1992-2000)” барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 6.1.-Илмҳои таърихӣ ва бостоншиносӣ 6.1.5. – Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ ба ҳимояи кушод тавсия карда мешавад.

Роҳбари илмӣ:

номзоди илмҳои таърих,
дотсент, ходими пешбари
илмии шуъбаи таърихи
навтарини Институти таърих,
бостоншиносӣ ва мардумшиносии
ба номи А. Дониши АМИТ

Сардори ШК.

Гафуров А.М.

Гафуров А.М.

Файзуллоева Г.

Файзуллоева Г.

12.01.2026